

ОСОБЕНО МНЕНИЕ

на съдията Неделчо Беров по к.д. № 1/2001 г.

Подписал съм решението по к.д. № 1/2001 г. с особено мнение, защото считам, че разпоредбата на § 6 от Преходните и заключителни разпоредби на Закона за държавната собственост /ПЗР ЗДС/ не е противоконституционна, поради следните съображения:

1. Действащата правна система в България не познава различни понятия за правото на собственост. Едното, уредено на ниво закон /традиционното в Закона за собствеността, а правото на интелектуална собственост – в Закона за авторското право и сродните му права, Закона за патентите, Закона за търговските марки и промишлените образци/. Другото, уредено на ниво Конституция, което има по-широк смисъл, обхващащо и други имуществени права, включително вземанията.

Разпоредбите на Конституцията, които третираат правото на собственост и конкретно чл.17, не предефинират това вещно право, не влагат в него съдържание, различно от приетото и учреденото в действащото обективно право в страната, т.е. установеното със законите. Според тази конституционна разпоредба правото на собственост се гарантира и защитава от закона. Частната собственост е обявена за неприкосновена. Прокламира се гаранция и защита, като се препраща към закон. Посочването на правото на наследяване наред с правото на собственост означава, че гаранция и защита се осигуряват и на правото на наследяване, като също се препраща към закон. Конституционната разпоредба на чл.17, ал.1 третира двете права по еднакъв начин по отношение на това, че се гарантират и защитават от закона, но не и по съдържанието им или на правните средства за тяхната защита. Тя е предоставена за уреждане със закон. Редакцията на

разпоредбата не определя по-широко съдържание на правото на собственост. Тя не дава основание да се приеме, че в него се включват всички имуществени права, следователно дори и облигационните, с което да се заличи съществено различие между вещни и облигационни права.

Конституционният законодател не е имал такава воля, за да я претворява в конституционна разпоредба. От стенограмите на сто и петдесетото заседание на Великото Народно събрание от 12 юни 1991 г. се установява, че при приемането на чл.17 от Конституцията не е предлагано или обсъждано ново съдържание на правото на собственост, различно от установеното със законите в страната. Такъв въпрос въобще не е съществувал за конституционния законодател. Обратно – пояснено е, че прокламираната в чл.17, ал.1 от Конституцията закрила на собствеността е защита и на интелектуалната собственост, която трябва да намери допълнителното си уточняване и развитие в закона.

Влагане в конституционната разпоредба на по-широк смисъл на правото на собственост няма опора в редакцията на разпоредбите на основния закон и противоречи на волята на конституционния законодател. То не може да се мотивира с извънконституционни съображения. Те биха били по-скоро израз на виждания за евентуална бъдеща промяна в конституционната уредба. Основният закон може и трябва да се прилага такъв, какъвто е.

Разпоредбата на чл.17 от Конституцията третира правото на собственост, каквото е уредено със законите в страната. Тази конституционна разпоредба е неприложима за други не посочени в нея имуществени права. Техните притежатели не разполагат с присъщите само за правото на собственост закрила и неприкосновеност. Обратното разбиране води до противоконституционен резултат, защото вместо с

гаранция и засилена защита на правото си собственикът ще бъде в по-неблагоприятно положение от конституционно прокламираното за него.

2. С параграф 6 ПЗР ЗДС е реализирано нормотворческото правомощие на Народното събрание относно режима на обектите на държавната собственост, конституционно признато с чл.17, ал.4 от Конституцията /решение № 10 от 1996 г. по к.д. № 8 от 1996 г./. Редуциране на срока, за който е било учредено право на ползване върху частен държавен имот, е последица на радикалната промяна на икономическата система на България – от централизирана планова в основана на свободната стопанска инициатива /чл.19, ал.1 от Конституцията/. Това по неизбежност е съпроводено с промяна на правната уредба на вещните права. Тази промяна се извършва и чрез приемане на ЗДС, което налага нова уредба и на ограниченото вещно право на ползване на частен държавен имот, конкретно и по отношение на срока, за който може да бъде учредено. Предходната Конституция от 1971 г. допускаше безвъзмездно и безсрочно отстъпване ползването на държавни имоти и така са възникнали част от заварените правоотношения, за които се отнася § 6 ПЗР ЗДС. В условията на пазарна икономика частната държавна собственост също трябва да бъде рационално използвана съобразно динамично променящите се икономически условия, което налага законодателната промяна. Чрез нея се поставят при еднакви правни условия за стопанска дейност всички ползватели на частни държавни имоти – както тези, които са придобили правото на ползване преди, така и придобилите го след приемането на ЗДС. Това законово решение изцяло съответства на чл.19, ал.2 от основния закон.

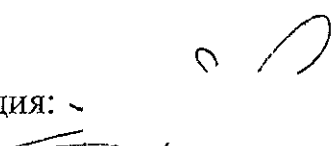
3. Поначало Конституцията не изключва правото на Народното събрание да приема норми с обратни сили. Такова изключение изрично е постановено в чл.5, ал.3 от Конституцията за наказателната

отговорност, но очевидно не съществува обща забрана за други случаи /решение № 18 от 1997 г. по к.д. № 12 от 1997 г./.

В областта на материалното гражданско право приемането на закон с обратно действие макар да е рядко и поначало нежелано явление, защото е свързано с изненада, не е нещо уникално /решение № 9 от 1992 г. по к.д. № 4 от 1992 г./.

Обратното действие на оспорената разпоредба на § 6 ПЗР ЗДС не нарушава Конституцията, нито принципа на правовата държава.

4. Като продължение към изложеното в т.1 на това особено мнение за конституционната уредба на правото на собственост следва да се посочи, че ал.5 на чл.17 от основния закон няма приложение и поради това, че в случая няма отчуждаване, т.е. промяна на собственика, а прекратяване на правоотношение чрез редукция на срока, в продължение на който то може да съществува. Ако от това са произлезли вреди, тяхното репарирание ще се получи чрез предвидените в действащото гражданско право обезщетения. Не е нужно те да се приповтарят в оспорената разпоредба, за да бъдат приложени от правораздавателен орган.

Съдия: ~

Н.Беронов